

Διδαχί

ΕΒΔΟΜΑΔΙΑΙΑ ΕΚΔΟΣΗ ΙΕΡΟΥ ΝΑΟΥ ΜΕΤΑΜΟΡΦΩΣΕΩΣ ΤΟΥ ΣΩΤΗΡΟΣ
Δελφών & Μισούλη | Τ.2310 828 989 | www.inmetamorfoseos.gr

ΕΤΟΣ 4^ο | 28 Ιουλίου 2024 | Αρ. Φύλλου 188

ΟΙ ΕΥΧΕΣ ΤΩΝ ΠΙΣΤΩΝ

*Όσοι πιστοί, ἔτι καί ἔτι
ἐν εἰρήνῃ τοῦ Κυρίου δεηθῶμεν.*

Οι πιστοί πάλι και πάλι με ειρήνη
ας παρακαλέσουμε τον Κύριο.

Δεν ἦσαν μόνο οι κατηχούμενοι, που ἔπρεπε να χωριστούν από την σύναξη και να βγουν από την Εκκλησία. Ἦσαν πρώτα οι «πρός τό φῶτισμα», εκείνοι δηλαδή που ἦσαν ἑτοιμοί για να βαπτιστούν. Γι' αυτούς ακούμε στην Λειτουργία των Προηγιασμένων, μετά την Κυριακή της Σταυροπροσκυνίσεως: «*Όσοι πρὸς τό φῶτισμα, προέλθετε...*». Ἦσαν ἔπειτα οι «μετανοοῦντες», ὅσοι δηλαδή είχαν κανονικό επιτίμιο. Όλοι αυτοί ἔπρεπε να φύγουν, αφού η κάθε μια τάξη χωριστά ἔπαιρνε την ευλογία του λειτουργού. Στον καιρό μας αυτό δεν γίνεται πια, αφού ὄχι μόνο κατηχούμενοι, αλλά και μετανοοῦντες σαν χωριστές τάξεις δεν υπάρχουν. Επάνω στο τελευταίο αυτό θα μπορούσαμε να πούμε πολλά, τόσο περισσότερο που στον καιρό μας πολλοί δεν μπορούν να καταλάβουν και δεν αναγνωρίζουν στην Εκκλησία το δικαίωμα και το χρέος να ἔχει μια αυστηρή τάξη. Αφήνουμε ὅμως κάθε ἄλλο ἐδῶ λόγο, ἔξω από την ἐξήγηση της θείας Λειτουργίας.

Αφού ἔφυγαν λοιπόν οι κατηχούμενοι και οι ἄλλοι, που δεν τους επιτρέπεται να μείνουν στην θεία Λειτουργία, ο λειτουργός απευθύνεται στους πιστούς, σ' αυτούς που ἔχουν πάρει πια το βάπτισμα, αλλά και που δεν κωλύονται από ἄλλη αἰτία

να μείνουν μέχρι το τέλος. «Όσοι πιστοί, ἔτι καὶ ἔτι, ἐν εἰρήνῃ τοῦ Κυρίου δεηθῶμεν». Κάθε φορά που ακούμε αυτή την προτροπή, πρέπει να ξέρουμε πως πρόκειται να διαβαστεί ευχή. Ἐτσι και τώρα ακολουθούν δυο ευχές, η πρώτη και η δεύτερη, όπως λέγονται, ευχές των πιστών. Αυτές οι δυο ευχές είναι σαν εισαγωγή στο δεύτερο τώρα μέρος της θείας Λειτουργίας, που είναι και λέγεται Λειτουργία των πιστών. Πριν από την μια και την άλλη ευχή ακούμε το «Ἀντιλαβοῦ, σῶσον, ἐλέησον...», που δεν είναι βέβαια μια περιττή επανάληψη, αλλά μια επίμονη δέηση, για να έχουμε την βοήθεια και το ἔλεος του Θεοῦ.

Κι οι δυο ευχές των πιστών είναι για ὅλη την σύναξη, και για τον κλήρο και για τον λαό. Η πρώτη λέξη της πρώτης ευχής εἶν' εκείνη που εκφράζει την πραγματικότητα της θείας Λειτουργίας, ὅτι δηλαδή είναι ευχαριστία στον Θεό. «Εὐχαριστοῦμέν σοι, Κύριε ὁ Θεός τῶν δυνάμεων, τῷ καταξιώσαντι ἡμᾶς παραστῆναι καὶ νῦν τῷ ἀγίῳ σου θυσιαστηρίῳ καὶ προσπεσεῖν τοῖς οἰκτιρμοῖς σου ὑπὲρ τῶν ἡμετέρων ἀμαρτημάτων καὶ τῶν τοῦ λαοῦ ἀγνοημάτων». Ἀς ἐξηγήσουμε ὡς ἐδῶ την ευχή. Σε ευχαριστούμε Κύριε ὁ Θεός, που ἐξουσιάζεις τις ουράνιες δυνάμεις, γιατί μας καταξιώσες να σταθούμε και τώρα μπροστά στο ἅγιο θυσιαστηρίο σου και να παρακαλέσουμε ταπεινά την ευσπλαχνία σου για τα δικά μας ἀμαρτήματα και για του λαοῦ τα ἀγνοήματα.

Στην συνέχεια ὁ λειτουργὸς διατυπώνει συγκεκριμένα ἀπήματα πρὸς τον Θεό. «Πρόσδεξαι, ὁ Θεός, τὴν δέησιν ἡμῶν ποίησον ἡμᾶς ἄξιους γενέσθαι τοῦ προσφέρειν σοι δεήσεις καὶ ἰκεσίας καὶ θυσίας ἀναιμάκτους ὑπὲρ παντός τοῦ λαοῦ σου καὶ ἰκάνωσον ἡμᾶς, οὓς ἔθου εἰς τὴν διακονίαν σου ταύτην ἐν τῇ δυνάμει τοῦ Πνεύματός σου τοῦ Ἁγίου, ἀκαταγνώστως καὶ ἀπροσκόπτως, ἐν καθαρῷ τῷ μαρτυρίῳ τῆς συνειδήσεως ἡμῶν, ἐπικαλεῖσθαί σε ἐν παντί καιρῷ καὶ τόπῳ, ἵνα εἰσακούων ἡμῶν, ἴλεως ἡμῖν εἴης ἐν τῷ πλήθει τῆς σῆς ἀγαθότητος». Μεταφράζουμε ὅσο μπορούμε πιο πιστά και το δεύτερο μέρος της ευχής. Δέξου, Θεέ, την δέησή μας· κάνε μας να γίνουμε ἄξιοι για να σου προσφέρουμε δεήσεις, θερμές προσευχές και ἀναιμάκτες θυσίες για ὅλο τον λαό σου· και κάνε μας ικανούς, ἐμᾶς που μας ἔβαλες σε τούτην ἐδῶ την υπηρεσία σου με την δύναμη του Ἁγίου σου Πνεύματος, ἀκατάκριτα και ἀνεμπόδιστα με καθαρὴ την μαρτυρία της συνειδήσεώς μας να ζητούμε την βοήθειά σου σε κάθε καιρὸ και τόπο, για να μας ακούς και να μας λυτῶσαι μέσα στην μεγάλη σου καλοσύνη. Η ευχή καταλήγει στην γνωστὴ ἐκφώνηση. «Ὅτι πρέπει σοι πᾶσα δόξα...», στην οποία ὁ λαός, ὡπως πάντα, ἀποκρίνεται με το «Ἀμήν».

Αυτή η μετάφραση των ευχών είναι πάντα μεγάλη δοκιμασία· όχι μόνο δεν είναι εύκολο να μεταφέρουμε τον λειτουργικό λόγο σε όλη του την Ίεροπρέπεια στην γλώσσα μας, αλλά και χρόνος δεν μας μένει έπειτα, για να αναλύσουμε τα νοήματα των ευχών. Μα δεν γίνεται αλλιώς, αφού όλοι παραπονιούνται πώς δεν καταλαβαίνουν τα λόγια της θείας Λειτουργίας.

Η δεύτερη ευχή των πιστών αρχίζει πάλι με προτροπή του λειτουργού· «Ἐτι καὶ ἔτι ἐν εἰρήνῃ, τοῦ Κυρίου δεηθῶμεν...». Πολλοί βέβαια, όταν ακούνε στην θεία Λειτουργία τις ίδιες και τις ίδιες αυτές προτροπές του λειτουργού δυσφορούν, αλλά η Εκκλησία κάνει τις ίδιες προτροπές και τις ίδιες δεήσεις, κάπου για να μας πιάσει σε κάποια στιγμή. Και στην πρώτη λοιπόν και στην δεύτερη ευχή ο λειτουργός φωνάζει· «Ἐτι καὶ ἔτι...». Και, ζητώντας την βοήθεια και το έλεος του Θεού, καταλήγει στην ίδια λέξη· «Σοφία!», δηλαδή τα λόγια τώρα τούτα της ευχής είναι σοφία Θεού. «Πάλιν καὶ πολλάκις σοὶ προσπίπτομεν καὶ σοῦ δεόμεθα, ἀγαθέ καὶ φιλόνηρωπε, ὅπως ἐπιβλέψας ἐπὶ τὴν δέησιν ἡμῶν, καθαρῆς ἡμῶν τὰς ψυχὰς καὶ τὰ σώματα ἀπὸ παντός μολυσμοῦ σαρκὸς καὶ πνεύματος καὶ δόξης ἡμῶν ἀνενοχον καὶ ἀκατάκριτον τὴν παράστασιν τοῦ ἁγίου σου θυσιαστηρίου. Χάρισαι δέ, ὁ Θεός, καὶ τοῖς συνευχομένοις ἡμῖν προκοπὴν βίου καὶ πίστεως καὶ συνέσεως πνευματικῆς· δὸς αὐτοῖς πάντοτε μετὰ φόβου καὶ ἀγάπης λατρεύειν σοι, ἀνενόχως καὶ ἀκατακρίτως μετέχειν τῶν ἁγίων σου μυστηρίων καὶ τῆς ἐπουρανίου σου βασιλείας ἀξιωθῆναι». Ἔτσι κάπως θα μπορούσαμε να εξηγήσουμε τα λόγια και της ευχής αυτής. Πάλι και πολλές φορές πέφτουμε μπροστά σου και σε παρακαλούμε, αγαθέ και φιλόνηρωπε, για να σκύψεις και να μας ακούσεις και να καθαρῆς τις ψυχές μας και τα σώματα από κάθε σαρκικό και πνευματικό μολυσμό, και να μας δώσεις να σταθούμε μπροστά στο ἅγιο θυσιαστήριό σου, χωρίς ενοχή και χωρίς κατάκριση. Και σ' αυτούς που προσεύχονται μαζί μας χάρισε, Θεέ, να προκόβουν στον βίο και στην πίστη και σε πνευματική φρονιμάδα· δος τους να σε λατρεύουν πάντα με φόβο και αγάπη, να κοινωνούν τα ἅγια μυστήριά σου χωρίς κατάκριση και να ἀξιωθῶν την ἐπουρά-νια βασιλεία σου.

Όταν στα προηγούμενα ο λόγος ήταν για τις ιερατικές ευχές, είπαμε για την δύναμη και την ζωντανή ενέργεια του λειτουργικού λόγου, που είναι πραγματικά λόγος Θεού. Πολύ σωστά λοιπόν και τώρα, πριν κι από την πρώτη κι από την δεύτερη ευχή, ο λειτουργός προκαλεί την προσοχή των πιστών με την εκφώνηση· «Σοφία!». Όσα και στην πρώτη και στην δεύτερη ευχή εύχεται,

είναι λόγια Θεού, και είναι κρίμα ότι δεν τα ακούμε σε κάθε θεία Λειτουργία.

Η δεύτερη ευχή των πιστών τελειώνει στην εκφώνηση, που τώρα για πρώτη και μόνη φορά ακούμε στην θεία Λειτουργία: «Ὅπως ὑπὸ τοῦ κράτους σου πάντοτε φυλαττόμενοι, σοί δόξαν ἀναπέμπωμεν, τῷ Πατρὶ καὶ τῷ Υἱῷ καὶ τῷ Ἁγίῳ Πνεύματι, νῦν καὶ ἀεὶ καὶ εἰς τοὺς αἰῶνας τῶν αἰώνων». Για να μας φυλάει και να μας προστατεύει πάντα η δύναμή σου και να σε δοξάζουμε τον Πατέρα, τον Υιό και το Άγιο Πνεύμα, τώρα και πάντα και στους ατελεύτητους αιώνες. Όλες οι εκφωνήσεις των ευχών, όπως κι άλλοτε το είπαμε, είναι δοξολογία στην Αγία Τριάδα. Και εκπληρώνεται πάντα εδώ ο λόγος, που γράφει ο Απόστολος: «Πάντα εἰς δόξαν Θεοῦ ποιεῖτε», σε ό,τι κάνετε να δοξάζετε τον Θεό. Γράφει λοιπόν εδώ και Νικόλαος ο Καβάσιλας: «Διὰ τοῦτο τὴν Ἐκκλησίαν εὐρήσεις τῆς δόξης τοῦ Θεοῦ φροντίζουσιν πανταχοῦ... καὶ ταύτην διὰ πάντων ὑμνοῦσαν». Γι' αυτό θα βρεις την Εκκλησία να φροντίζει παντού για την δόξα του Θεού... κι αυτή να υμνολογεί με κάθε τρόπο.

Οι δυο ευχές των πιστών είναι το άνοιγμα της πύλης από την οποία μπαίνουμε πια στην ιερή τελετή της αναίμακτης ιερουργίας. Η πρώτη ευχή, όπως είδαμε, αρχίζει με ευχαριστία του ιερέα, που αξιώθηκε κι αυτός και οι συλλειτουργοί του να είναι και τώρα μπροστά στην αγία Τράπεζα και να προσεύχονται στην ευσπλαχμία του Θεού για τα αμαρτήματα των Ιερέων και για τα αγνοήματα του λαού. «Ὑπὲρ τῶν ἡμετέρων ἁμαρτημάτων καὶ τῶν τοῦ λαοῦ ἀγνοημάτων». Αυτά τα λόγια, παρμένα από την προς Εβραίους επιστολή, δείχνουν καθαρά την θέση των Ιερέων μέσα στον λαό και την ευθύνη τους απέναντι στο Θεό. Οι ιερείς αμαρτάνουν ο λαός αγνοεί. Αυτό θα πει πώς ποτέ δεν εξαντλείται το χρέος της διδασκαλίας του λαού. Μα συγχρόνως αυτό θα πει πώς ποτέ δεν εξαντλείται το χρέος του σεβασμού και της υπακοής του λαού προς τους ιερείς του. Για τον λαό θα κριθούν οι ιερείς. Άραγε ποιος το καταλαβαίνει αυτό και ποιος το εκτιμά; Μα όποια κι αν είναι τα αισθήματα και η συμπεριφορά του λαού, ο Ιερέας δεν χωρίζει τον εαυτό του από τους πιστούς. Με θέρμη ψυχής, που όλο και επιτείνεται μέσα στις ευχές, παρακαλεί για τον λαό. Τους προτρέπει και τους ξεσηκώνει όλους με τον ίδιο τρόπο: «Ὅσοι πιστοί, ἔτι καὶ ἔτι ἐν εἰρήνῃ τοῦ Κυρίου δεηθῶμεν». Αμήν.

† Σ & Κ Δ